

BEYNƏLXALQ HÜQUQ NORMALARININ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ HÜQUQ SİSTEMİNDƏ TƏTBİQİ PROBLEMLƏRİ

Humay Əfəndiyeva*

Xülasə

Beynəlxalq hüquq iki şəkildə Azərbaycan Respublikası (AR) daxilində münasibətlərin tənzimləyicisinə çevrilir. Birincisi, AR-in özü üçün məcburi hesab etdiyi beynəlxalq hüquq normalalarının böyük əksəriyyəti AR qanunlarında və qanun qüvvəli aktlarında əks olunur. Bu zaman beynəlxalq hüquq normalalarının məhkəmə təcrübəsində tətbiqi, sanki, gizli formada, məhkəmə qərarında konkret beynəlxalq hüquqi akta birbaşa istinad edilmədən baş verir. Məhkəmələrin qərarlarında məzmun müəyyən edilir, müəyyən beynəlxalq hüquqi aktlarla mahiyyətcə üst-üstə düşən və ya oxşar olan AR-in müvafiq dövlətdaxili hüquq normalalarının mənası açıqlanır. İkincisi, AR milli qanunvericiliyinə çevrilməmiş, lakin onun beynəlxalq öhdəliyini təşkil edən normalar tətbiq olunur.

Açar sözlər: *beynəlxalq hüquq, dövlətdaxili hüquq, implementasiya, hüquq sistemi, AR Konstitusiyası, dövlətlərarası müqavilələr.*

Təcrübə üçün beynəlxalq və daxili hüququn vahid hüquq sistemini təşkil edib-etməməsi və ya onların iki müstəqil hüquq sistemi olması vacib deyil. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, hər hansı dövlət orqanı, o cümlədən məhkəmənin və ya vəzifəli şəxsin qərarını əsaslandırmaq üçün öz səlahiyyətləri daxilində konkret işi həll etməsi zamanı birbaşa beynəlxalq müqaviləyə və ya beynəlxalq adətlərə istinad etməsi mümkündürmü?

Müvafiq məsələ ilə bağlı alman alimlərinin qənaəti belədir ki, "Federasiya hüququnun tərkib hissəsidir" ifadəsi yanlışlıq yarada bilər. Bu müddəə o demək deyil ki, beynəlxalq hüquq normaları Almaniyaya milli hüquq normalalarına çevrilir. Onlar beynəlxalq hüququn normaları olaraq qalır. Konstitusiyanın bu maddəsinin mənası ondan ibarətdir ki, o, Almaniyaya Federativ Respublikasının hüquq sistemi daxilində belə normaların tətbiqini nəzərdə tutur [4, s.279].

Alman hüquq təcrübəsində həmçinin belə bir təcrübə də formalaşmışdır ki, xarici hüququn tətbiqi məsələsində "beynəlxalq xüsusi hüquqda da oxşar konstruksiya tətbiq edilir. Əgər hüququn kolliziyasını tənzimləyən qayda alman hakimindən xarici hüququ tətbiq etməyi tələb edirsə, tətbiq olunan qayda Alman hüquq normalasına çevrilmir. Alman hüququ xarici hüquq normalalarının sonuncunun milli xarakterini dəyişdirmədən tətbiqini nəzərdə tutur. Almaniyaya Əsas Qanununun 25-ci maddəsində alman hüquq tətbiq edənləri üçün müvafiq qaydalar müəyyən edilir: beynəlxalq adət bilavasitə tətbiq edilir. Lakin bu normalar beynəlxalq publik hüquq normaları kimi tətbiq edilir və onların Almaniyaya hüququna çevrilməsinə və ya daxil edilməsinə ehtiyac yoxdur.

B.L.Zimnenko qeyd edir ki, "Beynəlxalq normalar ölkənin hüquq sistemində daxil olmaqla beynəlxalq hüquq sistemi ilə əlaqəsini itirmir. Onlar beynəl-

* h.ü.f.d., Bakı Dövlət Universitetinin İnsan hüquqları və informasiya hüququ UNESCO kafedrası

xalq normativ sistemin elementləri olaraq qalmaqda davam edirlər, lakin dövlətin konstitusiyasının yuxarıda qeyd olunan müddəasına görə, dövlətin beynəlxalq müqaviləsində və beynəlxalq adətdə olan normalar müvafiq dövlət və bələdiyyə orqanları tərəfindən tətbiq edilə bilər" [3, s.105].

Bu normalar öz təbiətinə görə dövlətin hüquq sisteminin normativ müstəvisində ayrıca yer tutur, dövlətin hüququ ilə yanaşı fəaliyyət göstərir, beynəlxalq hüququn məqsəd və prinsipləri və konkret müqavilə əsasında şərh edilməli və tətbiq edilməlidir. Bu, öz növbəsində, dövlətdaxili və beynəlxalq hüquq normalalarının hüquqi qüvvəsinin nisbəti üçün xüsusi qaydaları müəyyən edir. Bu qaydalar onu deməyə əsas verir ki, beynəlxalq hüquq həmişə öz müstəqilliyini və bütövlüyünü qoruyub saxlayır.

Beynəlxalq hüququn daxili hüquqa daxil edilməsində artıq böyük təcrübəyə malik olan Qərb dövlətlərinin hüquq ədəbiyyatlarında vurğulanır ki, istər beynəlxalq normaların milli qanunvericiliyə daxil edildiyi hallarda, istərsə də beynəlxalq müqavilələrin normalalarının konkret hallara tətbiq edildiyi hallarda, məhkəmələr bütün tətbiq olunan hüquq sisteminə müraciət edirlər. M.Ceynis müxtəlif mülahizələri nəzərdən keçirdikdən sonra yazır ki, "tətbiq olunan hüquq və tətbiq olunan hüquq sistemi haqqında danışmaq lazımdır ki, hansı ki, bunu adətən beynəlxalq və milli hüquq arasında əlaqəni öyrənən müəlliflər edir" [7, s.51].

Beynəlxalq hüquq normasının dövlətlərarası münasibətlərin tənzimləyicisi kimi tətbiq edildiyi hallarda o, tərkib hissəsi olduğu beynəlxalq hüququn mənbəyini tərk etmir. Hər bir norma iki keyfiyyətdə hərəkət edir: müqavilənin və ya adətin bir hissəsi olmaqla, norma subyektlərin davranışının universal ölçüsü kimi xidmət edir; konkret hüquq münasibətinə tətbiq olunduqda norma verilmiş, əvvəlcədən müəyyən edilmiş hal və faktların dairəsində fəaliyyət göstərir. Eyni vəziyyət beynəlxalq hüquq normalalarının Azərbaycan hüquqi yurisdiksiyasında yaranan hüquq münasibətlərinə tətbiqi halında da yaranır. Bu ifadə, Azərbaycan hüququnun sahələrindən söhbət gedən hallarda da doğrudur.

İstənilən hüquq mənbəyi təkcə konkret münasibətlər üçün tədbirlər görülən normalar anbarı kimi xidmət etmir. Konkret müqaviləni və ya adəti təşkil edən və əvvəllər bu normalara münasibət bildirməyən beynəlxalq hüququn subyektləri tərəfindən təsdiq edilmiş normalar onları ilkin mənbədən götürə və digər müqavilələrə və ya adətlərə daxil edə bilər. Beləcə, müvafiq normativ aktların təsdiq dairəsi genişlənilir. Belə əlaqələndirmə əməkdaşlığın yeni sahələri üçün hüquqi tənzimləyicilərin tapılması prosesini asanlaşdırır. Beynəlxalq hüququn dövlətin daxili hüquq sistemində tətbiqi halında bu prosesə müəyyən bənzətmə müşahidə etmək olar: beynəlxalq hüquq normaları daxili münasibətləri tənzimləmək üçün onların sırf beynəlxalq hüquqi mənbələrindən götürülə bilər. Bunları dövlətin normativ sisteminə daxil etməklə bu baş verərsə, bu normalar daxili hüquq normalarına çevrilir.

Beynəlxalq və dövlətdaxili hüququnun əlaqəsi ilə bağlı tədqiqat apararı nüfuzlu mütəxəssislərin iki hüquq sisteminin - beynəlxalq hüququn və daxili hüququn müstəqilliyi haqqında fikrinə əsaslanaraq, əminliklə belə nəticəyə gəlmək

olar ki, beynəlxalq hüquq olduğu kimi Azərbaycan daxili hüququnun mənbəyi deyil. Xüsusi bir mənbə beynəlxalq hüququn Azərbaycan hüquq sistemində tətbiq oluna bilən hissəsidir. Bu hissə beynəlxalq hüquq olaraq qalır, lakin əlavə hüquqi qüvvəyə malikdir.

"Hüquq sisteminin ayrılmaz hissəsidir" ifadəsi qanunvericinin beynəlxalq hüquq normalarının daxili sistemdə fəaliyyət göstərməsinə icazə verdiyini, onlara yeni keyfiyyət bəxş etdiyini, onsuz Azərbaycan daxilində inkişaf edən münasibətlərə tətbiq edilə bilməyəcəyini bildirir.

İndi isə AR Konstitusiyasında beynəlxalq hüquqa ayrılan yer məsələsinə diqqət yetirək. İstənilən dövlətin konstitusiyası bütün digər hüquqi aktlara münasibətdə ali hüquqi qüvvəyə malik olan fundamental hüquqi aktdır. Bu, müddəa AR Konstitusiyasının 147-ci maddəsində öz əksini tapmışdır. Həmin maddəyə müvafiq olaraq, AR Konstitusiyası ali hüquqi qüvvəyə malikdir, birbaşa təsir göstərir və ölkənin bütün ərazisində tətbiq olunur. AR-də qəbul edilən qanunlar və digər hüquqi aktlar AR Konstitusiyasına zidd olmamalıdır.

Respublikamızın 1995-ci il Konstitusiyası beynəlxalq hüququn təkcə beynəlxalq hüququn subyektləri arasında münasibətlərin tənzimlənməsində deyil, həm də ölkə daxilində hüquqi münasibətlərin tənzimlənməsində rolunun tanınması istiqamətində böyük addım atdı. Beynəlxalq hüququn hüquq sisteminin tərkib hissəsi kimi konsolidasiyası o deməkdir ki, AR-də hüquqi tənzimləmənin əsasını təkcə daxili qanunvericilikdə təsbit edilmiş prinsiplər deyil, həm də beynəlxalq birlikdə qəbul edilmiş ümumtənzim standartlar təşkil edir. Azərbaycanın konstitusion sistemi beynəlxalq inteqrasiyaya xidmət edir, bütün dövlətlər və beynəlxalq hüququn digər subyektləri üçün məcburi olan beynəlxalq ünsiyyətin universal prinsipləri və normaları əsasında hüquqi dövlətlər birliyinin qarşılıqlı əlaqəsini təmin edir.

AR Konstitusiyasında beynəlxalq hüququn primatlığı tanınır. Konstitusiyaya əsasən Azərbaycan Respublikası başqa dövlətlərlə münasibətlərini hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarında nəzərdə tutulan prinsiplər əsasında qurur (mad. 10). Konstitusiyada sadalanan insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun tətbiq edilir (mad. 12.2). Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminin ayrılmaz tərkib hissəsidir (mad. 148.2) [9].

Yuxarıda sadalanan normalar onu qeyd etməyə əsas verir ki, Konstitusiyaya görə, AR-də insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları beynəlxalq hüququn hamı tərəfindən tanınmış prinsip və normalarına uyğun olaraq və bu Konstitusiyaya uyğun olaraq tanınır və təmin edilir. AR Konstitusiyasında əsas hüquq və azadlıqların sadalanması digər hamılıqla tanınmış insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının inkarı və ya azaldılması kimi şərh edilməməlidir.

Buradan belə nəticə çıxır ki, Konstitusiyanın özü də əsas mənbəyi beynəlxalq hüquq olan hamılıqla tanınmış hüquq və azadlıqları məhdudlaşdırmır. Hamılıqla tanınmış hüquq və azadlıqlar kompleksinin beynəlxalq səviyyədə geniş-

ləndirilməsi heç bir aktın qəbuluna ehtiyac olmadan milli qanunvericilikdə müvafiq dəyişikliklərə səbəb olur. Bununla belə, bütövlükdə, AR Konstitusiyasının bütün hüquq normalarından, o cümlədən beynəlxalq hüquq normalarından üstünlüyü mübahisəsizdir.

Qeyd edilən müddəanın sübutu kimi, AR Konstitusiyasının 151-ci maddəsini vurğulamaq lazımdır ki, həmin maddədə göstərilir ki, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemində daxil olan normativ hüquqi aktlar ilə (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və referendumla qəbul edilən aktlar istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa, həmin beynəlxalq müqavilələr tətbiq edilir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, Konstitusiya beynəlxalq hüquq normalarının ümumi prioritetini deyil, tətbiqi prioritetini müəyyən etmişdir. Ümumi prioritet o deməkdir ki, beynəlxalq normaya zidd olduqda qanunun tətbiqi dayandırılır. Tətbiq prioriteti o deməkdir ki, bu konkret halda ziddiyyət yarandıqda beynəlxalq norma tətbiq edilir, lakin bu, qanunu qüvvədən salmır və digər hallarda da tətbiq edilir.

Milli qanunvericiliyə münasibətdə beynəlxalq normaların prioritet tətbiqi, onların milli qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydalardan başqa qaydalar müəyyən etmələri ilə deyil, dövlətin beynəlxalq öhdəliyini təcəssüm etdirərək, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada, qanunvericiliyə müdaxilə etmədən onların tətbiq dairəsinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərməsi ilə bağlıdır [5, s.15].

Əgər Konstitusiya qanundursa, o zaman müqavilə Konstitusiyadan üstün olmalıdır. Ümumi hüquq nəzəriyyəsi baxımından, 1995-ci il AR Konstitusiyasının əsas qanun olduğunu iddia etmək olar. Bununla belə, milli qanunvericiliyin sistemi və strukturu baxımından AR Konstitusiyası qanun deyil, məhz konstitusiyadır. AR Konstitusiyası ölkənin bütün ərazisində ən yüksək hüquqi qüvvəyə malik olan Azərbaycan hüququnun xüsusi mənbəyidir. Üstəlik, AR Konstitusiyasının mətni Konstitusiyanın və qanunları bir-birindən ayırır. Məsələn, AR Konstitusiyasının 149.2-ci maddəsinə əsasən qanunlar Konstitusiyaya zidd olmamalıdır. Yalnız dərc edilmiş qanunların tətbiqi və icrası bütün vətəndaşlar, qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti, hüquqi şəxslər və bələdiyyələr üçün məcburidir [1, s.10].

Bu nəticə, müddəaları AR Konstitusiyasına zidd olan beynəlxalq müqavilələrin AR hüquq sistemində görünməsinin yolverilməzliyi ilə bağlı qanunvericilik tədbirlərini nəzərdə tutan mövcud AR qanunvericiliyi ilə də təsdiqlənir. Normativ hüquqi aktlar haqqında 21 dekabr 2010-cu il tarixli Qanuna əsasən AR-in tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn öhdəliklərin həyata keçirilməsinə yönəlmiş normativ hüquqi aktlar aşağıdakı hallarda qəbul edilir:

- AR-in tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin predmetini AR-in normativ hüquqi aktları ilə tənzimlənməyən məsələlər təşkil etdikdə;

- AR-in tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsi müvafiq normativ hüquqi akt qəbul edilmədən mümkün olmadıqda;

- beynəlxalq müqavilənin tərəfləri müvafiq normativ hüquqi aktların qəbul edilməsi barədə razılığa gəldikdə [2, s.26-33].

Beləliklə, Rusiya Federasiyası Konstitusiyasının 148-ci maddəsinin 2-ci bəndinin və 151-ci maddənin formal və hərfi təfsiri bizə iddia etmək imkanı verir ki, konstitusiya müddəaları ilə AR-in beynəlxalq müqaviləsi arasında ziddiyyət yaranarsa, hüquq tətbiqi orqanı, AR Konstitusiyasına əsasən, konstitusiya normalarının tətbiqinə üstünlük verməyə borcludur.

AR Konstitusiyanın əsas normaları AR məhkəmə icraatı üçün məcəllələr kimi mühüm aktlarda öz əksini tapmışdır: Mülki, Mülki Prosesual, Cinayət, Cinayət Prosesual, habelə digər məcəllələrdə müvafiq məsələlər öz təsbitini tapmışdır.

Beləliklə, AR-in məcəllələri və qanunları Konstitusiya ilə müqayisədə beynəlxalq hüququn tətbiqini daha dar əhatə edir: onlar yalnız beynəlxalq müqavilələrin qanunlardan üstünlüyünü müəyyən edir. Məcəllələr və qanunlar beynəlxalq hüququn qalan hissəsinə tam şəkildə aydınlıq gətirmir. Aydındır ki, beynəlxalq hüququn tətbiqi, müqavilələrdən əlavə, birbaşa Konstitusiya ilə müəyyən edilməlidir.

Tədqiq edilən mövzunun ətraflı araşdırılması baxımından növbəti vacib məqam beynəlxalq hüquq normalarının dövlətdaxili hüquq münasibətlərinə birbaşa və ya dolaylı təsir imkanları ilə bağlıdır, başqa sözlə desək beynəlxalq hüquq normalarının dövlətdaxili münasibətlərin tənzimləyicisi ola bilməsi problemi ilə bağlıdır.

Hüquq ədəbiyyatlarına istinadən belə bir fikir söyləmək olar ki, belə normalar, dövlət hüququna münasibətdə konkretləşdirmə olmadan daxili hüququn subyektlərinin iştirakı ilə münasibətləri tənzimləmək üçün tətbiq edilə bilər. Belə normaların həyata keçirilməsi üçün hər bir halda beynəlxalq aktın müddəalarını təkrarlayan daxili qanunvericilik normalarının qəbul edilməsi məqsədəuyğun deyil.

Beynəlxalq hüquq nəzəriyyəsinə belə normalar özü icraolunan normalar adlanır. Xüsusilə implementasiya tələb edən normalarla müqayisədə onların sayı nisbətən azdır.

Məhz bu normalar Normativ hüquqi aktlar haqqında AR Qanununun 23-cü maddəsinin 4-cü bəndində qeyd olunur: "Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr, həmin müqavilələrdə əks etdirilmiş normaların tətbiqi üçün dövlətdaxili normativ hüquqi aktın qəbul olunmasını tələb edən hallar istisna olmaqla, birbaşa tətbiq edilməlidir" [10].

Özü icraolunan normalın tətbiqi iki mərhələdən ibarətdir. Birincisi, onu tətbiq etmək niyyətində olan dövlət orqanı bu qaydanın dövlətin etibarlı öhdəliyini təşkil etdiyinə əmin olmalıdır. Sonra bu orqan onun dəqiq məzmununu öyrənməli və yalnız bundan sonra onu məişət münasibətlərinin tənzimləyicisi kimi tətbiq etməlidir.

Hər iki halda, beynəlxalq hüququn tətbiqi prosesi həm daxili, həm də beynəlxalq hüquqla müəyyən edilir: Buna görə də, ümumiyyətlə, AR hüququnun

müxtəlif sahələrinin mütəxəssisləri üçün hələ də xarakterik olan daxili qanunvericiliyə həlledici əhəmiyyət vermək olmaz.

Lakin reallıqda bu prinsip hər hansı daxili qanunvericilik aktlarından kənardə və hətta AR tərəfindən bu prinsipin xüsusi tanınmaması halında AR-in imperativ öhdəliyini təşkil edir. *Pacta sunt servanda* prinsipi beynəlxalq hüquqla paralel inkişaf edir. Onsuz nə beynəlxalq hüququn mövcudluğu, nə də beynəlxalq əməkdaşlıq mümkün deyil [6, s.132-135].

Uzun müddət *pacta sunt servanda* prinsipi adət hüquq norması idi. 1871-ci ildə bu prinsip ilk dəfə Avropa dövlətlərinin çoxtərəfli London Protokolunda təsbit edildi və burada vurğulandı ki, heç bir qüvvə müqavilə öhdəliklərindən azad ola bilməz və ya onları başqa cür dəyişdirə bilməz, "müqavilə bağlayan tərəflərin razılığı ilə, dostluq razılaşması ilə əldə edilmişdir [8, s.1738].

Hazırda bu prinsip BMT Nizamnaməsində və beynəlxalq hüququn digər mühüm sənədlərində *jus cogens* norması biri kimi təsbit edilmişdir. *Pacta sunt servanda* prinsipi təkcə beynəlxalq müqavilələrə deyil, həm də beynəlxalq təşkilatların, məsələn, Təhlükəsizlik Şurasının və ya digər beynəlxalq təşkilatların məcburi qərarlarından dövlətlər arasında beynəlxalq müqavilələrdən və digər müqavilələrdən irəli gələn beynəlxalq hüququn bütün tətbiq olunan prinsip və normalarına və beynəlxalq öhdəliklərə də şamil edilir.

İstinadlar:

1. Bələdiyyə hakimiyyəti (sənədlər toplusu): Tammətli elektron materiallar məcmuəsi. Bakı: 2005, 10 s.
2. Hüseynov, T.İ. Beynəlxalq müqavilələrin Azərbaycan Respublikasında tətbiqinin aktual problemləri. "Azərbaycan vəkili" jurnalı, N 1, 2013, s.26-33.
3. Зимненко, Б.Л. Международное право и правовая система Российской Федерации. М., 2006, 454 с.
4. Раушнинг, Д. Применение норм международного публичного права в рамках национальной правовой системы. М.: РЕМП, 1998-1999, с.279.
5. Bederman, D. *Revivalist Canons and Treaty Interpretation*//Henkin (ed.). *Foreign Affairs and the U.S.Constitution*. N.-Y., 1990. p. 15.
6. Böse, M. *Judicial Protection in Transnational Criminal Proceedings* / Martin Böse, Maria Bröcker, Anne Schneider. Cham: Springer Nature, 2021., 443 p.
7. Janis, M.W. *An Introduction to International Law*. Boston: Toronto: 1988, 51p.
8. Osmańczyk, E.Jan. *Encyclopedia of the United Nations and International Agreements: N to S*, Third edition. Volume 1; Part 3. New York, London: Taylor & Francis, 2003, 2941 p.
9. <http://www.e-qanun.az/framework/897>
10. <https://barassociation.az/uploads/journal/1.pdf>

ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ НОРМ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА В ПРАВОВОЙ СИСТЕМЕ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Хумай Эфендиева*

Резюме

Международное право становится регулятором отношений внутри Азербайджанской Республики (АР) двумя путями. Во-первых, подавляющее большинство международно-правовых норм, которые АР считает обязательными для себя, нашли свое отражение в законах АР и правовых актах. В настоящее время применение международно-правовых норм в судебной практике происходит как бы в скрытой форме, без прямой ссылки на конкретный международно-правовой акт в судебном решении. Определяется содержание судебных решений, уточняется значение соответствующих внутригосударственных правовых норм АР, по существу совпадающих или сходных с некоторыми международно-правовыми актами. Во-вторых, применяются нормы, не ставшие национальным законодательством Азербайджанской Республики, но составляющие ее международное обязательство.

Ключевые слова: международное право, внутригосударственное право, имплементация, правовая система, Конституция АР, межгосударственные договоры.

PROBLEMS OF APPLICATION OF INTERNATIONAL LAW IN THE LEGAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

Humay Efendiyeva**

Abstract

International law becomes the regulator of relations within the Republic of Azerbaijan (AR) in two ways. First, the vast majority of international legal norms that the AR considers binding on itself are reflected in the laws of the AR, its laws, and legal acts at different levels. Currently, the application of international legal norms in judicial practice occurs as if in a hidden form, without a direct reference to a specific international legal action in a court decision. The content of court decisions is determined, and the meaning of the relevant domestic legal norms of the Azerbaijan Republic, which essentially coincide or are similar to some international legal acts, is clarified. Secondly, the norms are applied that have not become the national legislation of the Republic of Azerbaijan but constitute its international obligation.

Keywords: international law, domestic law, implementation, legal system, Constitution of the Republic of Azerbaijan, interstate agreements.

* д.ф.п.п., Кафедра ЮНЕСКО прав человека и информационного права Бакинского государственного университета

** Ph.D in law, UNESCO Chair of Human Rights and Information Law, Baku State University